

ANİMATÖRLERİN YORGUNLUK HİSLERİNİN MESLEKİ TUTUMLARINI ETKİLEME BİÇİMLERİ*

Fatih BEDİR¹, Levent ÖNAL¹, Orcan MIZRAK¹

ÖZ

Bu çalışmada Turizm sektöründe eğlence ve aktiviteler departmanlarının da çalışan (Animatör) bireylerin yorgunluk hislerinin mesleklerine karşı tutumlarını etkileme biçimleri araştırılmıştır. Araştırma 2017 yılı yaz döneminde Antalya ve Bodrum bölgelerinde bulunan 6 (altı) farklı (4-5 yıldızlı) otelde animatörlük mesleğini icra eden 107 bireye anket formları online biçimde gönderilerek veriler toplanmıştır. Veri toplama aracı üç (3) kısımdan oluşan anket formundan oluşmaktadır. Birinci kısımda demografik özellikler ile ilgili sorular yer alırken ikinci kısımda Beurskens (2000) tarafından geliştirilen; Ergin (2009) tarafından Türkçeye adapte edilen “Checklist Individual Strength Questionnaire” (CIS) yorgunluk anketi, üçüncü kısımda ise Üstüner (2006) tarafından geliştirilen “Mesleki Tutum Ölçeği” kullanılmıştır.

Yapılan analizler sonucunda katılımcıların subjektif yorgunluk seviyeleri mesleklerine karşı tutumlarını direkt olarak etkilediği ($p < 0.01$) bulunmuştur. Ayrıca yorgunluk ile mesleki tutum arasında negatif yönde bir ilişki olduğu saptanmıştır ($r = -0.452$).

Anahtar Kelimeler: Animasyon, Yorgunluk, Mesleğe Yönelik Tutum.

EFFECTS TO THE PROFESSIONAL ATTITUDE OF FATIGUE FEELS OF ANIMATORS'

ABSTRACT

In this study, the ways in which the fatigue feelings of the working people (Animator) affecting their attitudes towards the profession were investigated in the tourism sector, entertainment and activities departments. Research in the summer of 2017, questionnaire forms were sent online to 107 people who were animators in 6 (six) different (4-5 star) hotels in Antalya and Bodrum regions. The data collection tool consists of three (3) part questionnaire forms. In the first section, the questions related to the demographic characteristics were used while in the second section, “Checklist Individual Strength Questionnaire” (CIS) was used that was adapted to Turkish by Ergin (2009) after developed by Beurskens (2000). Also in the third part were used “Occupational Attitude Scale” used developed by Üstüner in 2006.

The results of the analyzes showed that participants had a direct effect on their attitudes towards subjective fatigue levels ($p < 0.01$). There was also a negative correlation between fatigue and occupational attitude ($r = -0.452$).

Keywords: Animation, Fatigue, Occupational Attitude.

¹Atatürk Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi, Erzurum.

*Bu çalışma Uluslararası 15. Spor Bilimleri Kongresinde Sözel Sunum Olarak Sunulmuştur.

GİRİŞ

Yorgunluk, günlük hayatta her bireyin yaşadığı, bildiği ve çoğunlukla karşılaşılan genel bir problemdir (Can ve Polat, 2015). Türk Dil Kurumu'na göre yorgunluk sözcüğü; “ çalışma gibi sebeplerle bireyin ruh ve beden etkinlikleri açısından verimlilik düzeyinin azalması” olarak tanımlanmaktadır (TDK, 2018).

Yorgunluk ayrıca, bireylerin günlük yaşam aktivitelerini gerçekleştirebilmelerini engelleyen inatçı, subjektif bir halsizlik hissidir ve bireyler; bu durumu halsizlik, bitkinlik, güçsüzlük, kuvvetsizlik, dikkatini toplamada zorlanma, motivasyon eksikliği ve uykusuzluk gibi değişik sözcüklerle de tanımlanmaktadır (Can ve Polat, 2015). Bu kavram; North American Nursing Diagnosis Association (NANDA) tarafından bir hemşirelik tanısı olarak da kabul edilmiştir. NANDA yorgunluğu; “dinlenmekle geçmeyen, fiziksel ve mental iş kapasitesini azaltan, sürekli bitkinlik duygusu yaşama” olarak tanımlamıştır (Carpenito, 2012). 45). Yorgunluk; çalışma ortamında verimliliği olumsuz etkilemesi fiziksel ve emosyonel hastalıklarla birlikte görülme sıklığının artışı sebebiyle de mesleki açıdan önem arz etmektedir. Yorgunluk performans ve odaklanamama açısından tüm diğer meslekleri olumsuz yönde etkileyebilmesine rağmen özellikle insanlarla sürekli etkileşim halinde bulunan ve onların boş zamanlarını en verimli ve eğlendirici bir şekilde geçirmelerini sağlayan eğlence ve animasyon mesleği içerisinde yer alan bireylerin yorgunluk düzeylerinin incelenmesi önem arz etmektedir. Genel olarak literatürde animatör olarak bilinen rekreasyon uzmanları orijinal dilde canlandıran, neşelendiren kişiler olarak bilinmektedir. Yukarıdaki tanımlarda yorgunluğun neden olduğu olumsuzluklar rekreasyon uzmanlarının (Animatör) mesleklerine karşı tutumlarının belirleyicisi haline gelmiştir.

Mesleki tutum, bireyin mesleğini kabul ya da reddetmesine yönelik biçimli, tutarlı ve güçlü eğilimi ya da o mesleği yapmaya ya da yapmamaya karşı eğilimi olarak tanımlanabilir (Başaran, 2008). Bireyin bir mesleğe ilişkin tutumu o meslekteki başarısı ve doyumunu etkilemektedir. Bir mesleği icra edecek kişilerin mesleğin gerekliliklerini daha etkili bir biçimde yerine getirebilmelerinin koşullarında biri mesleğe ilişkin tutumlarının olumlu olmasıdır (Kondalkar, 2007). Bir insanın birçok durum ve uyarana karşı birçok tutumu olabilir. İnsanlar yaşam süreci içerisinde yakın ve uzak çevrelerinde tutum objesi olabilecek her şeye karşı yaşamsal deneyimleriyle, anne-baba, arkadaş çevresi, kitle iletişim araçları, diğer bireylerin etkisi ve koşullanma yoluyla birçok tutum öğrenebilirler. Bu tanımlar doğrultusunda bireylerin yorgunluk düzeylerinin mesleklerine karşı tutumlarını belirleyici role sahip olduğu inkâr edilemez bir gerçektir.

Bu çalışmada ; Bireylerin yorgunluk düzeylerinin belirlenmesi Checklist Individual Strength (CIS), Ergin (2009) ölçeğinin; sübjektif yorgunluk, konsantrasyon, motivasyon ve fiziksel aktivite alt boyutlarının farklı parametrelerle değerlendirilmesi ile ortaya konulacaktır. Bu sayede bireylerin sahip oldukları yorgunluğun sadece fiziksel aktivitelerden mi yoksa farklı parametrelerden mi ileri geldiği tespit edilerek, bu yorgunluğun bireylerin mesleklerine karşı tutumlarını ne yönde etkilediği araştırılmıştır.

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Araştırmada verilerin toplanmasında tarama yöntemi kullanılmıştır. Tarama yöntemi, geçmişte ya da halen var olan durumun var olduğu şekliyle betimlendiği bir araştırma yöntemidir (Karasar, 2012; Kuzu,2013).

Araştırma Grubu

Araştırmanın evrenini 2017 yılı yaz döneminde Antalya ve Bodrum bölgelerinde bulunan otellerde animatörlük mesleğini icra eden bireyler oluştururken, çalışmanın örneklem grubunu ise aynı bölgelerde 6 (altı) farklı (4-5 yıldızlı) otelde animatörlük yapan toplam 107 birey oluşturmaktadır.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada, “Kişisel Bilgi Formu”, “Yorgunluk” ve “Mesleki Tutum” ölçekleri veri toplama aracı olarak kullanılmıştır.

Kişisel Bilgi Formu

Araştırmacılar tarafından geliştirilen ‘Kişisel Bilgi Formu’; araştırmaya konu olan bireyler hakkında bilgi toplamak amacıyla araştırmada inceleme konusu olan cinsiyet, ailevi durum, aktiviteye katılım sıklığı gibi bağımsız değişkenleriyle ilgili sorulardan oluşturmaktadır.

Yorgunluk Ölçeği

Bireylerin genel yorgunluk seviyelerini ölçmek için, Beurskens (2000) tarafından geliştirilen; Ergin (2009) tarafından Türkçeye adapte edilen “Checklist_Individual_Strength Questionnaire” (CIS) yorgunluk anketi kullanılmıştır. Ölçekten alınabilecek en yüksek puan 140’dır. Bu ölçeğin Cronbach Alpha iç tutarlık katsayısı 0.87’dir.

Mesleki Tutum Ölçeği

Bireylerin eğitim gördükleri alan neticesinde gelecekte edinecekleri mesleklerine karşı tutumlarını ölçmek için, Üstüner (2006) tarafından geliştirilen “mesleki tutum ölçeği” kullanılmıştır. 34 maddeden oluşan ölçek; beşli likert tipinde hazırlanmış, puanlama da buna

göre yapılmıştır. Ölçekten alınabilecek en yüksek puan 170'dir. Ölçeğin Cronbach Alpha iç tutarlık katsayısı 0.96'dır.

Veri Toplama Süreci

Araştırmada kullanılan veri toplama araçlarının uygulaması online biçimde gönderilerek veriler toplanmıştır. Yönergede, araştırmanın amacı ile ilgili gerekli açıklamalar yapılarak veri toplama aracının doldurulması hakkında detaylı bilgilere yer verilmiştir. Araştırmacı tarafından toplanan anket formları, kontrol edilerek eksik veya yanlış doldurulanlar araştırma dışında tutulmuş, daha sonra veri toplama araçlarının geçerli ve kabul edilebilir nitelikte olanları, değerlendirilmek üzere bilgisayar ortamına aktarılmıştır.

Verilerin Analizi

Araştırma kapsamında yapılan istatistiksel analizler, SPSS V.22 istatistik paket programı aracılığıyla gerçekleştirilmiştir. Verilerin parametrik testlerin ön şartlarını sağlayıp sağlamadığına Skewness ve Kurtosis (verilerin normallik dağılım durumu) değerleri ve Levene (varyansların eşitliği) testleri yapılmış ve verilerin normal dağılım gösterdiği görülmüştür (Büyüköztürk 2008). Ölçeklerin güvenilirliklerini belirlemek için de Cronbach Alpha katsayısı hesaplanmıştır. Yapılan analizlere göre "Yorgunluk Ölçeği"nin güvenliliği 0.87, "Mesleki Tutum Ölçeği"nin güvenliliği 0.96 olarak bulunmuştur. Verilerin değerlendirilmesinde istatistiki yöntem olarak; betimsel istatistik, T-Testi, Anova ve Pearson korelasyon testleri kullanılmıştır.

BULGULAR

Tablo 1. Katılımcıların Demografik Özellikleri

Cinsiyet	n	%
Erkek	65	60.7
Kadın	42	39.3
Yaş		
18-23	30	28.0
24-28	36	33.6
29+	41	38.3
Mesleki Tecrübe		
< 5 Yıl	44	41.1
5-10 Yıl	30	28.0
>10	33	30.8

Çalıştığı Yer		
4 Yıldız	23	21.5
5 Yıldız	71	66.4
Beach Clup	13	12.1
Medeni Durum		
Bekâr	76	71.0
Evli	22	20.6
Boşanmış	9	8.4
Eğitim		
Lise	40	37.4
Ön Lisans	22	20.6
Lisans	33	30.8
Yüksek Lisans	12	11.2
Boş Zaman Etkinliği		
Sosyal	61	57
Sportif	30	28
Kültürel - Sanatsal	16	15
Anne Baba Durumu		
Beraber Yaşıyor	71	66,4
Ayrı Yaşıyor	15	14,0
Anne Hayatta Değil	7	6,5
Baba Hayatta Değil	7	6,5
İkiside Hayatta Değil	7	6,5
Toplam	107	100

Demografik özellikler incelendiğinde katılımcıların cinsiyetlerinin %60,7'sinin erkek, %39,3'ünün kadın olduğu, Yaş değişkeni açısından %28'inin 18-23 yaş, %33,6'sının 24-28 yaş, %38,3'ünün 28+ yaşında olduğu, Mesleki Tecrübe açısından % 41,1'inin 5 yıldan az, % 28'i 5-10 yıl arası, %30,8'i 10 yıldan fazla iş deneyimine sahip oldukları, Katılımcıların çalıştıkları otellerin %21,5'inin 4 yıldızlı, % 66,4'ü nün 5 yıldızlı, % 12,1'inin Beach Clup olduğu, Katılımcıların medeni durumlarının % 71'i bekâr, % 20,6'sı evli, % 8,4'ü nün boşanmış oldukları, Eğitim açısından; katılımcıların % 37,4'ü lise, % 20,6'sı Ön lisans, % 30,8'i Lisans, %11,2'si Yüksek lisans mezunu olduğu, Yaptıkları boş zaman etkinliği açısından; %57 si sosyal aktiviteler, % 28'i Sportif aktiviteler, % 15'i Kültürel/Sanatsal Aktiviteler ile ilgilendikleri, Anne/Baba durumu açısından; % 66,4'ünün Beraber, % 14'ünün

Ayrı, % 7'sinin Anne hayatta değil, %7'sinin Baba hayatta değil, % 7'sinin hem anne hem babasının hayatta olmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 2. Yorgunluk İle Mesleki Tutumun Cinsiyet Değişkenine Göre İncelenmesi

Alt Boyut	Cinsiyet	n	\bar{X}	s.s.	t	p
Sübjektif Yorgunluk	Erkek	65	4.06	.77	-2.25	.026*
	Kadın	42	4.37	.63		
Motivasyon	Erkek	65	3.38	.91	1.91	.058
	Kadın	42	3.07	.76		
Fiziksel aktivite	Erkek	65	4.15	1.12	1.26	.818
	Kadın	42	4.10	1.10		
Yorgunluk Toplam	Erkek	65	3.88	.60	.231	.711
	Kadın	42	3.92	.44		
Mesleki Tutum Toplam	Erkek	65	2.62	.49	-.688	.493
	Kadın	42	2.68	.47		

*(p<0.05)

Analiz sonuçları incelendiğinde; Yorgunluk alt boyutlarından olan Sübjektif yorgunluk (p=.026) alt boyutundan alınan puan cinsiyet açısından incelendiğinde kadınlar lehine anlamlı farklılık gösterirken, Diğer alt boyutlardan ve toplam puanlardan alınan sonuçlar incelendiğinde ise anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır (p>0.05).

Tablo 3. Yorgunluk İle Mesleki Tutumun Yaş Değişkenine Göre İncelenmesi

Alt Boyut	Yaş	n	\bar{X}	s.s.	p	Anlamlı fark
Sübjektif Yorgunluk	18-23 yaş	30	4.30	.73	.398	-
	24-28 yaş	36	4.05	.66		
	29+ yaş	41	4.21	.79		
Motivasyon	18-23 yaş	30	3.24	1.03	.357	-
	24-28 yaş	36	3.11	.73		
	29+ yaş	41	3.40	.83		
Fiziksel aktivite	18-23 yaş	30	4.17	1.04	.629	-
	24-28 yaş	36	3.99	1.29		
	29+ yaş	41	4.22	.98		
Yorgunluk Toplam	18-23 yaş	30	3.95	.45	.091	-
	24-28 yaş	36	3.74	.55		
	29+ yaş	41	4.00	.57		
Mesleki Tutum Toplam	18-23 yaş	30	2.50	.36	.010*	1<2
	24-28 yaş	36	2.84	.44		
	29+ yaş	41	2.58	.55		

*(p<0.05)

Analiz sonuçları incelendiğinde; Yorgunluk alt boyut puanları ve toplam puandan alınan sonuçlar neticesinde anlamlı bir farklılığa rastlanmamasına rağmen (p>0.05) , mesleki tutumun

yaş değişkenine göre 24-28 yaşındaki bireylerin 18-23 yaşındaki bireylere göre mesleklerine karşı daha yüksek bir tutuma sahip oldukları görülmektedir ($p<0.05$).

Tablo 4. Yorgunluk İle Mesleki Tutumun İş Deneyimine Göre İncelenmesi

Alt Boyut	Mesleki Deneyim	n	\bar{x}	ss	p	Fark
Yorgunluk Toplam	A- 5 Yıldan AZ	44	3,88	.53	.19	
	B- 5-10 Yıl	30	3,78	.45		
	C- 10 Yıldan Fazla	33	4,03	.61		
Mesleki Tutum Toplam	A- 5 Yıldan AZ	44	2,67	.48	.71	
	B- 5-10 Yıl	30	2,58	.35		
	C- 10 Yıldan Fazla	33	2,66	.58		
Yorgunluk (Subjektif)	A- 5 Yıldan AZ	44	4,21	.73	.95	
	B- 5-10 Yıl	30	4,15	.60		
	C- 10 Yıldan Fazla	33	4,17	.85		
Yorgunluk (Konsantrasyon)	A- 5 Yıldan AZ	44	3,78	.63	.07	
	B- 5-10 Yıl	30	3,62	.73		
	C- 10 Yıldan Fazla	33	4,03	.75		
Yorgunluk (Motivasyon)	A- 5 Yıldan AZ	44	3,03	.92	.00	C>A
	B- 5-10 Yıl	30	3,07	.74		
	C- 10 Yıldan Fazla	33	3,73	.71		
Yorgunluk (Fiziksel Aktivite)	A- 5 Yıldan AZ	44	4,29	1.06	.45	
	B- 5-10 Yıl	30	4,01	1.27		
	C- 10 Yıldan Fazla	33	4,03	1.00		

*($p\leq 0.05$)

Analiz sonuçları incelendiğinde; Yorgunluk alt boyutlarından olan Motivasyon ($p=.000$) alt boyutundan alınan puan mesleki deneyim açısından incelendiğinde 10 yıldan fazla çalışan bireylerin 5 yıldan daha az çalışan bireylere oranla daha yüksek bir motivasyona sahip oldukları görülürken, yorgunluğun Diğer alt boyutlarında ve mesleki tutum toplam puanından alınan sonuçlar incelendiğinde ise anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır ($p>0.05$).

Tablo 6. Yorgunluk ile mesleki tutum arasındaki ilişki

Alt Boyut		r	p	r	p	r	p	r	p
1	Yorgunluk (Subjektif)	-							
2	Yorgunluk (Konsantrasyon)	.578**	.000	-					
3	Yorgunluk (Subjektif)	-.069	.483	.000	.988	-			
4	Yorgunluk (Konsantrasyon)	.542**	.000	.421**	.000	-.217*	.024	-	
5	Yorgunluk Toplam	.875**	.000	.770**	.000	.215*	.026	.668**	.000
6	Mesleki Tutum Toplam	.050	.608	-.056	.566	.063	.518	-.077	.431
								.005	.956

**($p<0.01$), *($p<0.05$)

TARTIŞMA VE SONUÇ

Turizm sektöründe eğlence ve aktiviteler departmanların da çalışan (Animatör) bireylerin yorgunluk hislerinin mesleklerine karşı tutumlarını etkileme biçimlerini incelemek amacıyla yapmış olduğumuz çalışmada şu sonuçlara ulaşılmıştır.

Yorgunluk alt boyutları ve toplam puanı ile mesleki tutum toplam puanının cinsiyet değişkeni arasındaki ilişkiyi analiz etmek için Independent Samples T Testi uygulanmıştır. Analiz sonuçları incelendiğinde; Yorgunluk alt boyutlarından olan Sübjektif yorgunluk ($p=.026$) alt boyutundan alınan puan cinsiyet açısından incelendiğinde kadınlar lehine anlamlı farklılık gösterirken, diğer alt boyutlardan ve mesleki tutum toplam puanından alınan sonuçlar incelendiğinde ise anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır ($p>0.05$).

Mesleğe ilişkin tutumun cinsiyet değişkeni açısından incelendiği bazı araştırmalarda (Çapa ve Çil, 2000; Çapri ve Çelikkaleli, 2008; Gürbüz ve Kışoğlu, 2007; Üstüner, Demirtaş ve Cömert, 2009) kadınların erkeklere oranla öğretmenlik mesleğine ilişkin daha olumlu tutumlara sahip oldukları sonucuna ulaşmışlardır. Diğer yandan (Bulut, 2009; Bulut ve Doğar, 2006; Çakır, Erkuş ve Kılıç, 2004) kadın ve erkeklerin mesleğe ilişkin benzer tutumlara sahip olduklarını ifade etmektedirler.

Bu veriler ışığında kadınların sübjektif yorgunluklarının erkeklere oranla daha fazla olduğu fakat bunun mesleklerine karşı tutum oluşturmada herhangi bir role sahip olmadığı söylenebilir.

Saygılı ve ark. (2011) uyku kalitesi ve yorgunluk ile ilgili yapmış oldukları çalışmada bireylerin sübjektif yorgunluklarının cinsiyet değişkenine göre değişmediğini çalışmalarında belirtmelerine rağmen, Yıldızeli (2017) bakım veren bireylerin yorgunluk düzeylerini incelemiş ve bakım veren bireylerden kadınların yorgunluk düzeylerinin ($p:0,013$) erkeklere oranla daha yüksek olduğu sonucuna varmışlardır. Bu sonuç çalışmamızla örtüşür niteliktedir.

Yorgunluk alt boyutları ve toplam puanı ile mesleki tutum toplam puanının yaş değişkeni açısından ilişkiyi analiz etmek için ANOVA Testi uygulanmıştır. Analiz sonuçları incelendiğinde; Yorgunluk alt boyut puanları ve toplam puandan alınan sonuçlar neticesinde anlamlı bir farklılığa rastlanmamasına rağmen ($p>0.05$), mesleki tutumun yaş değişkenine göre 24-28 yaşındaki bireylerin 18-23 yaşındaki bireylere göre mesleklerine karşı daha yüksek bir tutuma sahip oldukları görülmektedir ($p<0.05$).

Yıldızeli (2017) yapmış oldukları çalışmada 45 yaş ve üzeri bireylerin yorgunluk seviyelerinin genç bireylere oranla daha yüksek olduğunu ifade etmişlerdir bu bulgular

çalışmamızla örtüşmemektedir. Bunun sebebi örneklem gurubumuzun yaş aralıklarının literatürdeki diğer çalışmalardaki örneklem gurubu yaş aralığından daha genç olması bu farklılığı ortaya koymuş olabileceği söylenebilir.

Can (2013) daha genç bir örneklem ile gerçekleştirmiş oldukları çalışmada bireylerin mesleklerine karşı tutumlarını yaş değişkeninin herhangi bir etkiye sahip olmadığını ifade etmişlerdir.

Yapmış olduğumuz çalışmada yaş değişkeninin yorgunluk üzerinde bir etkiye sahip olmazken mesleki tutum üzerinde etkiye sahip olması literatürde yapılmış olan bazı çalışmalarla bulgularımızı çeliştirmektedir.

Yorgunluk alt boyutları ve toplam puanı ile mesleki tutum toplam puanının iş deneyimi değişkeni açısından ilişkiyi analiz etmek için ANOVA Testi uygulanmıştır. Analiz sonuçları incelendiğinde; Yorgunluk alt boyutlarından olan Motivasyon ($p=.000$) alt boyutundan alınan puan mesleki deneyim açısından incelendiğinde 10 yıldan fazla çalışan bireylerin 5 yıldan daha az çalışan bireylere oranla daha yüksek bir motivasyona sahip oldukları görülürken, yorgunluğun Diğer alt boyutlarında ve mesleki tutum toplam puanından alınan sonuçlar incelendiğinde ise anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır ($p>0.05$). Durak ve Seferoğlu (2017) yaptıkları çalışmalarında bireylerin meslekte geçirdikleri yıl arttıkça, mesleklerine karşı tükenmişlik ve yorgunluk düzeyleri doğru orantıda mesleğe karşı tutumlarını negatif yönde etkilemektedir. Bu bulgular çalışmamızdaki bulgular ile çelişmektedir.

KAYNAKÇA

1. **Beurskens AJ, Bultmann U, Kant I, Vercoulen JH, Bleijenberg G, Swaen GM, Can G, Polat C. (2015).** Yorgunluk. İçinde: Onkoloji hemşireliğinde kanıttan uygulamaya konsensus, Can G (Ed). İstanbul: Nobel Tıp Kitabevleri Tic. Ltd. Şti,: s.107- 122.
2. **Carpenito Moyet LJ. (2012).** Hemşirelik Tanıları El Kitabı. 13. Baskı, Erdemir F Nobel Tıp Kitabevleri.
3. **Ergin, G. (2009).** Fizyoterapi programı alan hastalarda yorgunluk ölçeği Checklist Individual Strength Questionnaire (CIS) Türkçe versiyonunun geçerliliği (Doctoral dissertation, DEÜ Sağlık Bilimleri Enstitüsü).
4. **Beurskens, A. J., Bultmann, U., Kant, I., Vercoulen, J. H., Bleijenberg, G., & Swaen, G. M. (2000).** Fatigue among working people: validity of a questionnaire measure. *Occupational and environmental medicine*, 57(5), 353-357. Kondalkar, V. G. (2007). Organizational behavior, new age international.(P) Limited. New Delhi. *Med* 2000;57:353-357.
5. **Türk Dil Kurumu.** Büyük Türkçe sözlük. http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&view=bts, Erişim tarihi: 06.04.2018.
6. **Saygılı, S., Akıncı, A. Ç., Arıkan, H., & Dereli, E. (2011).** Üniversite öğrencilerinde uyku kalitesi ve yorgunluk. *Ejovoc (Electronic Journal of Vocational Colleges)*, 1(1).
7. **Yıldızeli, F. (2017).** Geriatri kanser hastasına bakım verenlerin Yorgunluk düzeyi ve baş etme tutumlarının Değerlendirilmesi. (Yüksek Lisans Tezi). Gaziantep: Gaziantep Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
8. **Can, Ş. (2013).** Tezsiz Yüksek Lisans Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları. *Sosyal Ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Dergisi*, (24), 13-28.
9. **Durak, H. Y., & Seferoğlu, S. S. (2017).** Öğretmenlerde Tükenmişlik Duygusunun Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 37(2), 759-788.
10. **Çapri, B. ve Çelikkaleli, Ö. (2008).** Öğretmen Adaylarının Öğretmenliğe İlişkin Tutum ve Mesleki Yeterlik İnançlarının Cinsiyet, Program ve Fakültelerine Göre İncelenmesi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(15), 33-53.
11. **Çapa, Y. ve Çil, N. (2000).** Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlarının Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16, 69-73.
12. **Gürbüz, H. ve Kışoğlu, M. (2007).** Tezsiz Yüksek Lisans Programına Devam Eden Fen Edebiyat ve Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları (Atatürk Üniversitesi Örneği). *Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(2), 71-83.
13. **Üstüner, M., Demirtaş, H. ve Cömert, M. (2009).** The attitudes of prospective teachers towards the profession of teaching (The case of İnönü University, Faculty of Education). *Education and Science*, 34(151), 140-155.